

Toimintatapoja erityisoppijoiden soittoharrastukseen

Lotte Nyberg

lotte.nyberg@pmo.fi

Erityisoppilaat, erityiset oppijat

- oppimisvaikeudet: laaja vai erityinen
- kehitysvamma (puutteellinen toimintakyky)
 - laaja-alainen esim. Down
 - älyllinen, taustalla esim. FAS
- neurologinen kehityshäiriö tai erityisvaikeus
 - esim. puheen ja kielen kehityshäiriö
 - lukihäiriö
 - matematiikan oppimisvaikeus
 - neurobiologinen keskushermoston kehityshäiriö, autismin kirjo

Erityisoppilaat

- tunne-elämän häiriöt
- sosiaalinen sopeutumattomuus
- liikunta- tai aistivamma

Autismin kirjo

- vaikeudet sosiaalisessa kommunikaatiossa, vuorovaikutuksessa ja sosiaalisessa mielikuvituksessa
- yli- tai aliherkkyys aistimuksille
- erityiset mielenkiinnon kohteet
- rutiinit ja ennakointi
- Autismi- ja Asperger-liitto

Autismin kirjo

- Kohtaaminen:
 - selkeys,
 - puherytmi,
 - käytännön läheisyys,
 - fyysinen etäisyys,
 - visuaalisuus,
 - vuorottelu kommunikaatiossa,
 - rauhallinen ystävällisyys,
 - poista ärsykkeet,
 - pieni hiljaisuus,
 - rytmitä tekeminen ja sen lopetus

Asperger

- voimakkaat tunteet
- aistiyliherkkyydet
- stressioireet
- epätasainen muisti- ja kykyprofiili
- motorinen kömpelyys
- suoruus, rehellisyys, asiakeskeisyys
- yksityiskohtien taju
- keskittyy puheeseen, ei ilmeisiin
- kohtaamisessa: välttä tulkintaa

Muut autismin kirjon kehityshäiriöt

- Rett
 - pienten tyttövauvojen/taaperoiden kehitys taantuu
- Disintegratiivinen kehityshäiriö
 - noin 4-vuotias lapsi alkaa taantua

ADHD

- aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö, 3-6% lapsista
- kehityksellinen, neuropsykiatrinen oirekuva, aivojen rakenne, energiavaje, hapen ja glukoosin puute, vireystilan ja työmuistin heikkous, dopamiinin puute
- Attention Deficit Hyperactivity Disorder
- ylivilkkaus ja impulsiivisuus, toisaalta yksityiskohtien huomiotta jättäminen, tavarat hukassa
- kompensoi aivojen alhaista vireystilaa vilkkauksella ja elämishakuisuudella

ADHD

- samankaltaisia oireita esiintyy ilman, että on kyseessä aktiivisuushäiriö
- ympäristön merkitys suuri oireiden voimakkuuteen
- dopamiinin säätely
- toiminnan ohjaus
- lääkitys
- unettomuus, alisuorituminen
- oireet helpottavat aikuistumisen myötä

Toimintatapoja ADHD

- Kodinomainen tila, hiljainen ja rauhallinen oppimisympäristö
- Ennakoidaan haastavat hetket, koulunalku, uusi orkesteri, lukukauden loppu, konserttitilanteet
- Positiivinen ote, lupa olla oma itsensä, huumori
- Oppimista tukeva henkilö, esim. ADHD-liiton kokemusosaaja
- Opettaja ohjaa oppimistilannetta
 - oppimispisteet, aktiiviset ja rauhalliset vuorottelevat
 - opettaessa etuna liike, lyhyet jaksotukset, nopeasti saatu palaute
 - musiikki lisää dopamiinin tuotantoa
 - jutustele oppilaan huomio mukaan, pyydä liikkeen kautta huomio mukaan

ADHD

- Ennakoi väsähdys
- oppiminen tavoitteena, ei paikallaan olo
- ymmärrä kokonaisuutta, älä takerru huonoihin hetkiin esim. oppilaan harkitsemattomaan puheeseen
- suosi luovia oppimisharjoituksia
 - musiikkiliikuntaa lähestyvät rytmiharjoitteet ,
improvisointiharjoitukset, palloasteikot, kävelyasteikot,
pelit, motorinen harjoitus mukaan ja välipalaksi, tunneleikit tärkeitä
- aikainen soittisaika!!!
- oppimisvälineistä huolehtiminen, varanuotit luokassa, varasoitin?, viestit, vanhempien kanssa tiivis viestintä, informaatio suoraan vanhemmille

ADHD

- musiikki lisää dopamiinin erityystä
- teet hyvää työtä
- opeta keskittymistä, tule mitoituksessa vastaan
- muista, että päivät ja soittotunnit ovat mitä luultavimmin erilaisia joka viikko
- kevennä opetusta loppu lukuvuodesta kouluikäisillä

Tic- oireet

- nykinät, hypähtelyt, lipomiset, räpyttelyt, kaikupuhe, korahtelut, niiskutukset, yskäisyt,
- yksin ja odotellessa pahenevat
- turvan tunne lievittää
- mielekäs tekeminen lievittää
- 6-12–vuotiaat pojat
- flunssan aikana lisääntyy

Amusia

- musiikin havainnoimisen häiriö
- 4 % väestöstä!
- säveltasot eivät erotu riittävästi melodian havainnoimiseen
- musiikki kuulostaa meteliltä

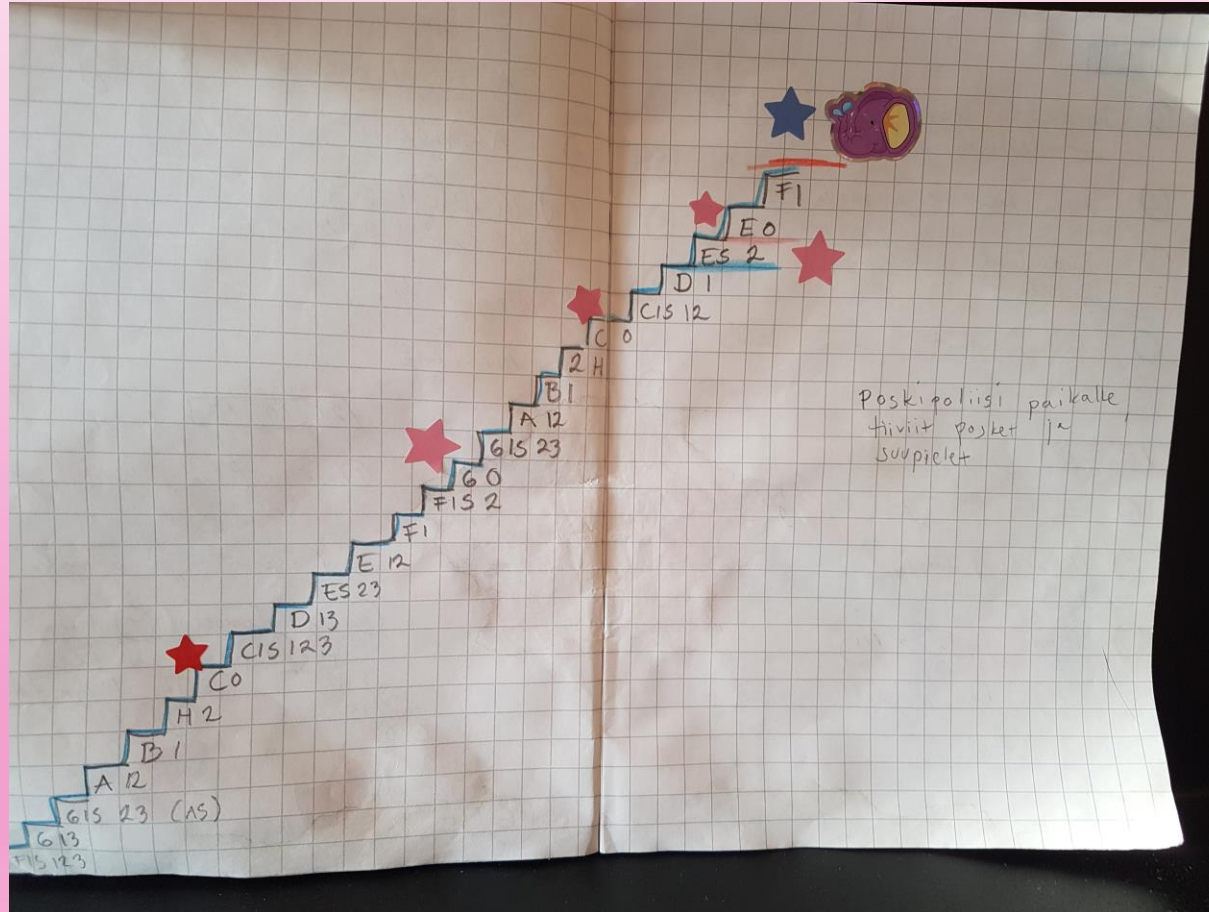
Musiikin vaikutus aivoihin

- Minna Huotilainen
- Teppo Särkämö
- vasen puoli puhe, oikea musiikki
- emotionaalisesti koskettava musiikki aktivoi laaja-alaisesti eri aivoalueita ja alueita, jotka osallistuvat myös immuuni- ja hormonijärjestelmään esim. dopamiinin tuotantoon
- dopamiini, glutamiini, hermokasvutekijät, hermosolujen synty
- soitto ja lauluharrastus laajentaa aivojen toiminnallisia alueita, kuuloaivokuorella, liikeaivokuorella ja aivokurkiaisessa
- muisti, oppimiskyky, kielen hahmotus, päättelytaidot, motorikka hyötyvät

Toimintatapoja trumpettitunneille

- nuoteista soittamisen ja leikinomaisen tai liikunnallisen tekemisen vuorottelu, tauota selkeästi
- kasvata nuotteihin keskittymisen aikaa poco a poco
- pisin keskittymisen hetki tunnin alkupuolelle
- varioi eri aistien kautta tapahtuvaa oppimista
- huomioi lapsen erityistaidot: piirtäminen, tanssi tms.
- lämmittele myös nuotinlukua
- piirrä kuvakello

Soiton iloa

Leikki-ikäisten kanssa huomioitavaa
-lukemisen opettelu
-kätisyys
-ergonomia

Viiden minuutin tauotuksia

- kuunnellaan yhdessä trumpettimusiikkia, eri tyylikausia, tyyllilajeja, eri artisteja, tähän voi yhdistää motorisia tehtäviä, käy myös alkulämmittelyksi
- opetellaan musiikillisia asioita sadun tai tarinan muodossa
- nopeat pelit, puhalluspelit tai etsitään asteikon säveliä
- bongataan uutta säveltä kynän kanssa nuotista, ympyröidään, nimetään jne. värejä kannattaa käyttää
- kävelyasteikot, sävelet papereilla lattialla

Pidemmät tauotukset, sopivat myös ryhmätunneille

- improvisaatioleikit, lisätään yksi sävel kerrallaan
- korteista tunnelmat
- nyanssimaatuska
- rytmihyppyt
- polyrytmiikkaharjoitukset
- temppuradat: helppo yhdistää esim. soittoasentoharjoitus
- elävä sointu- leikki
- ryhtitreeni nallen kanssa
- esiintymisharjoitus: naurattajat

